

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

1998

Julkaistu Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1998

N:o 1002

SISÄLLYS

N:o	Sivu
1002	Ulkoasiainministeriön ilmoitus ulkoasiainministeriön päätöksestä puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevien yleisten suuntaviivojen liitteiden muuttamisesta 2717

N:o 1002

Ulkoasiainministeriön ilmoitus

ulkoasiainministeriön päätöksestä puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevien yleisten suuntaviivojen liitteiden muuttamisesta

Annettu Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 1998

Ulkoasiainministeriö ilmoittaa, että ulkoasiainministeriön 28 päivänä lokakuuta 1998 tehdyllä päätöksellä, ulkoasiainministeriön määräyskokoelman numero 10, on puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevien yleisten suuntaviivojen (474/1995) liitteitä muutettu niin, että ne vastaavat kansainvälistä kehitystä. Suuntaviivojen uudistetut liitteet julkaistaan tämän ilmoituksen liitteenä.

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 1998

Ulkoasiainministeri *Tarja Halonen*

Yksikön päällikkö Kari Kahiluoto

Ulkoasiainministeriön päätös

puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevien yleisten suuntaviivojen liitteistä

Annettu Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1998

Ulkoasiainministeriö on päättänyt puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevista yleisistä suuntaviivoista 24 päivänä maaliskuuta 1995 annetun valtioneuvoston päätöksen (474/1995) 1 §:n 1.6 kohdan nojalla:

Suuntaviivojen liite 2.1.1.

Luparatkaisussa noudatetaan seuraavia kansainvälisiä sopimuksia, jotka koskevat puolustustarvikkeiden maastavientiä:

1. Bakteriologisten (biologisten) ja toksiiniaseiden kehittämisen, tuottamisen ja varastoinnin kieltämiseksi ja niiden hävittämiseksi tehty yleissopimus (SopS 14—15/1975)

2. Kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskeva yleissopimus (SopS 19/1997)

3. Muutettu pöytäkirja miinojen, ansojen ja muiden taisteluvälineiden käyttöä koskevista kielloista tai rajoituksista (II pöytäkirja niin kuin se on muutettu 3 päivänä toukokuuta 1996)

4. Tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kiellosta tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan umpimähkäisiä, tehdyn yleissopimuksen (IV) lisäpöytäkirja sokeuttavista laseraseista (SopS 52/1998)

Suuntaviivojen liite 2.1.2.

YK:n turvallisuusneuvoston sitovalla päätöksellään määräämät talouspakotteet ja asevientikiellot ovat voimassa seuraavien maiden osalta:

Angola (UNITA) 1993-	Asevientikielto ja osittaiset talouspakotteet (848/1993, 1127/1997, 622/1998)
Irak 1990-	Talouspakotteet (680/1990, 903/1990, 522/1991, 337/1992, 131/1995, 1356/1996)
Jugoslavian liittotasavalta	Asevientikielto 31.3.1998 (1160 (1998))
Liberia 1992-	Asevientikielto (1193/1992)
Libya 1992-	Asevientikielto ja osittaiset talouspakotteet (336/1992, 1041/1993)
Ruanda 1994-	Asevientikielto (420/1994, 1093/1995, 679/1996)
Sierra Leone 1997-	Asevientikielto ja osittaiset talouspakotteet (5/1998, 371/1998, 545/1998)
Somalia 1992-	Asevientikielto (89/1992)

Turvallisuusneuvosto on antanut vuonna 1994 suosituksen aseviennin lopettamisesta Jemeniin (924 (1994)) ja vuonna 1993 suosituksen (853 (1993)) aseviennistä pidättymiseen tapauksissa, jotka saattavat vaikuttaa Nagorno Karabahin konfliktiin.

Suuntaviivojen liite 2.1.3.

Euroopan unioni on lisäksi asettanut asevientikiellon* seuraavien maiden osalta:

Afganistan 1996-	(96/746/YUTP, EYVL N:o L 342, 31.12.1996, s. 1)
Bosnian ja Hertsegovinan tasavalta 1996-	(96/184/YUTP, EYVL N:o L 58, 7.3.1996, s. 1)
Burma (Myanmar) 1991-	(96/635/YUTP, EYVL N:o L 278, 8.11.1996, s. 1)
Jugoslavian liittotasavalta 1996-	(96/184/YUTP, EYVL N:o L 58, 7.3.1996**, s. 1, 98/240/YUTP, EYVL N:o L 95, 27.3.1998, s.1, 98/498/YUTP, EYVL N:o L 225, 12.8.1998, s.1)
Kiinan kansantasavalta 1989-	Yhteinen julistus, Madrid, 27.6.1989
Kroatian tasavalta 1996-	(96/184/YUTP, EYVL N:o L 58, 7.3.1996, s.1)
Nigeria 1995-	(95/515/YUTP, EYVL N:o L 298, 11.12.1995, s.1)
Sudan 1994-	(94/165/YUTP, EYVL N:o L 75, 17.3.1994, s.1)
Kongon demokraattinen tasavalta 1993- (ent. Zaire)	Yhteinen julistus 33/93, 7.4.1993, Kööpenhamina

* EU:n asevientikieltojen tuotekate voi vaihdella eri maiden kohdalla.

** Yhteinen kanta sisältää viittauksen myös Makedoniaan (EJTM) todeten, että lupahakemukset käsitellään tapauskohtaisesti.

Suuntaviivojen liite 2.2.1.

EUROOPAN UNIONIN KÄYTÄNNESÄÄNNÖT ASEIDEN VIENNISTÄ

Hyväksytty Euroopan unionin neuvostossa 8.6.1998

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

PITÄÄ PERUSTEINAAN Luxemburgin ja Lissabonin Eurooppa-neuvostoissa vuosina 1991 ja 1992 sovittuja yhteisiä perusteita,

TUNNUSTAA aseita vievien valtioiden erityisvastuun,

ON PÄÄTTÄNYT määrittää kaikkien Euroopan unionin jäsenvaltioiden tavanomaisen aseiden vientiä koskevat korkeat yhteiset vaatimukset, joita olisi pidettävä asiaa koskevin vähimmäisvaatimuksina, ja viennin rajoitukset sekä tehostaa asiaa koskevien tietojen vaihtamista suuremman avoimuuden saavuttamiseksi,

ON PÄÄTTÄNYT estää niiden tarvikkeiden viennin, joita voitaisiin käyttää kansallisiin sortotoimiin tai kansainväliseen hyökkäykseen tai jotka voisivat osaltaan luoda alueellista epävakautta,

HALUAA tehostaa yhteistyötä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) puitteissa ja edistää toisiaan lähentyvää toimintaa tavanomaisten aseiden viennin alalla,

TOTEAA, että on toteutettu laittomien siirtojen vastaisia täydentäviä toimenpiteitä tavanomaisten aseiden laittoman kaupan ehkäisyä ja torjumista koskevassa Euroopan unionin ohjelmassa,

TUNNUSTAA jäsenvaltioiden halukkuuden ylläpitää puolustusteollisuuttaan osana teollista perustaansa samoin kuin osana puolustuspyrkimyksiään, ja

TOTEAA, että valtioilla on oikeus siirtää puolustautumisen edellyttämiä tarvikkeita YK:n peruskirjassa tunnustetun puolustautumista koskevan oikeuden mukaisesti,

ON LAATINUT seuraavat käytännönsäännöt niihin liittyvine toimintaohjeineen:

PERUSTE 1

Jäsenvaltioiden kansainvälisten sitoumusten noudattaminen, erityisesti YK:n turvalli-

suusneuvoston ja yhteisön määrittämien pakotteiden, ydinaseiden leviämistä ja muita seikkoja koskevien sopimusten samoin kuin muiden kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen

Maastavientilupa olisi evättävä, jos sen myöntäminen on ristiriidassa muun muassa

a) jäsenvaltioiden kansainvälisten velvoitteiden ja jäsenvaltioiden niiden sitoumusten kanssa, jotka koskevat Yhdistyneiden Kansakuntien, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön ja Euroopan unionin määrittämien aseasuntojen täytäntöönpanoa;

b) jäsenvaltioiden niiden kansainvälisten velvoitteiden kanssa, jotka johtuvat ydinaseiden leviämisen estämisestä koskevasta sopimuksesta, biologisia ja toksiiniaseita koskevasta yleissopimuksesta ja kemiallisia aseita koskevasta yleissopimuksesta;

c) jäsenvaltioiden niiden sitoumusten kanssa, jotka koskevat Australia-ryhmää, ohjusteknologian valvontajärjestelyä, ydin-alan viejämaiden ryhmää ja Wassenaarin järjestelyä;

d) kaikentyyppisten jalkaväkimiinojen viennistä pidättymistä koskevan jäsenvaltioiden sitoumuksen kanssa.

PERUSTE 2

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen lopullisessa määräraassa

Arvioituaan vastaanottajamaan suhtautumisen kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa vahvistettuihin asiaa koskeviin periaatteisiin jäsenvaltiot:

a) eivät myönnä maastavientilupaa, jos on olemassa selkeä vaara, että ehdotettua vientiä voitaisiin käyttää kansalliseen sortotoimintaan;

b) tapauskohtaisesti ja ottaen huomioon tarvikkeiden luonteen noudattavat erityistä huolellisuutta ja varovaisuutta myöntäessään maastavientilupia maihin, joissa YK, Euroopan neuvosto tai EU on todennut vakavia ihmisoikeusrikkomuksia;

Näitä tarkoituksia varten tarvikkeisiin, joita voitaisiin käyttää kansalliseen sortotoimin-

taan, kuuluvat muun muassa tarvikkeet, joiden osalta on näyttöä siitä, että ilmoitettu loppukäyttäjät on käyttänyt niitä tai vastaavanlaisia tarvikkeita kansallisiin sortotoimiin, tai joiden osalta on syytä olettaa, että ne suunnataan muuhun kuin ilmoitettuun loppukäyttöön tai muulle kuin ilmoitetulle loppukäyttäjälle ja käytetään kansalliseen sortotoimintaan. Näiden käytännesääntöjen toimintaohjeiden 1 kohdan mukaisesti tarvikkeen luonnetta harkitaan huolellisesti erityisesti, jos tarvike on tarkoitettu sisäistä turvallisuutta varten. Kansalliset sortotoimet sisältävät muun muassa kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen ja halventavan kohtelun tai rangaistuksen, ilman oikeudenkäyntiä toteutetut tai mielivaltaiset teloitukset, katoamiset, mielivaltaiset pidätykset ja muut niiden ihmisoikeuksien ja perusvapauksien törkeät loukkaukset, jotka on määritelty kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa mukaan lukien ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ja kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleisopimus.

PERUSTE 3

Lopullisen määrärahan sisäinen tilanne jännitteiden tai aseellisten konfliktien olemassaolon osalta

Jäsenvaltiot eivät anna lupaa viennille, joka aiheuttaisi tai pitkittäisi aseellisia konflikteja tai syventäisi jännitystä tai konflikteja lopullisessa määrärahaa.

PERUSTE 4

Alueellisen rauhan, turvallisuuden ja vaikkauksen säilyminen

Jäsenvaltiot eivät myönnä maastavientilupaa, jos on olemassa selkeä vaara, että ilmoitettu vastaanottaja käyttäisi aiottua vientiä toiseen maahan kohdistuvaan aseelliseen loukkaukseen tai tehostaakseen voimatoimin aluevaatimusta.

Näitä vaaroja arvioidessaan jäsenvaltiot ottavat huomioon muun muassa seuraavat seikat:

a) onko vastaanottavan ja toisen maan välillä aseellista konfliktia tai onko sellainen todennäköinen;

b) kohdistuuko naapurimaan alueeseen vaatimusta, jonka vastaanottaja on aikaisemmin yrittänyt tai uhannut toteuttaa voimatoimin;

c) onko todennäköistä, että tarvikkeita käytettäisiin muuhun kuin vastaanottajan oikeutetun kansallisen turvallisuuden ja puolustuksen tarkoituksiin;

d) että alueellista vakautta ei saa olennaisesti häiritä.

PERUSTE 5

Jäsenvaltioiden ja niiden alueiden, joiden ulkosuhteista jäsenvaltio vastaa, sekä ystävällisissä suhteissa olevien maiden tai liittolaismaiden kansallinen turvallisuus

Jäsenvaltiot ottavat huomioon:

a) ehdotetun viennin mahdollisen vaikutuksen omiin, ystävällisissä suhteissa olevien valtioiden, liittolaisten tai muiden jäsenvaltioiden puolustus- ja turvallisuusetuihin tunnustaen, ettei tämä seikka voi rajoittaa ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä alueellista rauhaa, turvallisuutta ja vakautta koskevien perusteiden huomioon ottamista;

b) vaaran, että asianomaisia tuotteita käytetään niiden omia, ystävällisissä suhteissa olevien valtioiden, liittolaisten tai muiden jäsenvaltioiden asevoimia vastaan;

c) käänteisen tekniikan tai teknologian suunnittelemtoman siirron vaaran.

PERUSTE 6

Ostajamaan asenne kansainväliseen yhteisöön erityisesti siltä osin kun on kyse sen suhtautumisesta terrorismiin, sen liittolaissuoksien luonteesta ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamisesta

Jäsenvaltiot ottavat huomioon muun muassa ostajamaata koskevat tiedot seuraavista seikoista:

a) terrorismin ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden tukeminen tai edistäminen;

b) kansainvälisten sitoumusten noudattaminen, erityisesti voimatoimista pidättäytymisen osalta, myös kansainvälisiin ja ei-kansainvälisiin konflikteihin sovellettavan kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön mukaisesti;

c) sitoutuminen ydinaseiden leviämisen estämiseen sekä muihin asevalvonnan ja aseidenriisun aloihin, erityisesti perusteissa 1 olevassa b alakohdassa tarkoitettuihin asevalvonta- ja aseidenriisuntayleissopimusten allekirjoittamiseen, ratifiointiin ja täytäntöönpanoon.

PERUSTE 7

Vaara, että tarvikkeet suunnataan muualle ostajamaassa tai viedään sieltä edelleen epätoivotuissa olosuhteissa

Seuraavat seikat otetaan huomioon arvioitaessa aiotun viennin vaikutusta tuojamaahan, ja vaaraa, että vientitavarat toimitettaisiin muulle kuin toivotulle loppukäyttäjälle:

a) vastaanottajamaan oikeutetut, puolustusta ja kansallista turvallisuutta koskevat edut, myös osallistuminen YK:n tai muuhun rauhanturvatoimintaan;

b) vastaanottajamaan tekninen valmius tarvikkeiden käyttöön;

c) vastaanottajamaan valmius harjoittaa tehokasta vientivalvontaa;

d) vaara, että puolustustarvikkeet viedään edelleen tai toimitetaan terroristijärjestöille (tässä yhteydessä olisi tarkasteltava erityisen huolellisesti terrorismin torjuntaan tarkoitettuja tarvikkeita).

PERUSTE 8

Puolustustarvikkeiden viennin yhteensopi vuus vastaanottajamaan teknisen ja taloudellisen valmiuden kanssa pitäen suotavana, että valtioiden olisi voitava vastata oikeutettuihin puolustus- ja turvallisuustarpeisiinsa mahdollisimman vähin inhimillisin ja taloudellisin voimavaroin

Jäsenvaltiot ottavat huomioon asianmukaisten lähteiden, kuten YK:n kehitysohjelman, Maaailmanpankin, Kansainvälisen valuuttarahaston ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) selvityksissä olevien tietojen perusteella, vaikeuttaisiko ehdotettu vienti vakavasti vastaanottajamaan kestävää kehitystä.

Ne tarkastelevat tässä yhteydessä vastaanottajamaan sotilasmenojen osuutta verrattuna sosiaalimenoihin ottaen huomioon myös Euroopan unionin antaman tai kahdenvälisen tuen.

TOIMINTAOHJEET

1. Kukin jäsenvaltio arvioi sille tehtyjä, puolustustarvikkeita koskevia maastavientilupahakemuksia tapauskohtaisesti käytännesääntöjen määräysten perusteella.

2. Nämä käytännesäännöt eivät vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen soveltaa tiukempaa kansallista politiikkaa.

3. Jäsenvaltiot toimittavat diplomaattista tietä toisilleen yksityiskohtaisia tietoja käytännesääntöjen mukaisesti puolustustarvikkeilta evätyistä maastavientiluvista, sekä ilmoittavat luvan epäämiseen johtaneet syyt. Ilmoitettavat yksityiskohtaiset tiedot ovat proformalaskuluonnoksen muodossa tämän asiakirjaan liitteessä. Ennen kuin jäsenvaltio myöntää luvan, jonka toinen jäsenvaltio on evännyt tai toiset jäsenvaltiot ovat evänneet olennaisesti samankaltaisen siirron osalta viimeisten kolmen vuoden aikana, se neuvotelee ensin luvan evänneen jäsenvaltion tai evänneiden jäsenvaltioiden kanssa. Jos jäsenvaltio neuvottelujen jälkeen kuitenkin päättää myöntää luvan, se ilmoittaa asiasta luvan alun perin evänneelle jäsenvaltiolle tai evänneille jäsenvaltioille ja antaa yksityiskohtaisen selvityksen perusteluistaan.

Päätös puolustustarvikkeen siirrosta tai siirron epäämisestä on kunkin jäsenvaltion omassa harkinnassa. Lupa katsotaan evätyn, jos jäsenvaltio on kieltäytynyt antamasta lupaa asianomaisen puolustustarvikkeen myyntiin tai vientiin, jos myynti olisi muutoin tapahtunut, tai tekemästä asiaa koskevaa sopimusta. Tätä varten epäämisenä, josta on ilmoitettava, voidaan kansallisten menettelyjen mukaisesti pitää kieltäytymistä antamasta lupaa aloittaa neuvottelut tai kielteistä vastausta viralliseen, tiettyä tilausta koskevaan alustavaan tiedusteluun.

4. Jäsenvaltiot pitävät kyseiset kiellot ja neuvottelut luottamuksellisina eikä niitä käytetä kaupallisen edun tavoitteluun.

5. Jäsenvaltiot pyrkivät hyväksymään mahdollisimman pian yhteisen luettelon puolustustarvikkeista, joita käytännesäännöt koskevat, samankaltaisten kansallisten ja kansainvälisten luetteloiden perusteella. Siihen saakka käytännesääntöjä sovelletaan kansallisten

vientivalvontaluetteloiden perusteella sisällyttäen niihin tarvittaessa osia asiaa koskevista kansainvälisistä luetteloista.

6. Näissä käytännesäännöissä olevia perusteita ja toimintaohjeiden 3 kohdassa edellytettyä neuvottelumenettelyä sovelletaan myös neuvoston päätöksen 94/942/YUTP¹ liitteessä 1 mainittuihin kaksikäyttötuotteisiin, jos on aihetta olettaa, että tuotteiden loppukäyttäjänä on vastaanottajamaan puolustusvoimat tai kansalliset turvallisuusjoukot tai vastaavat yksiköt.

7. Tehdäkseen nämä säännöt mahdollisimman tehokkaiksi jäsenvaltiot toimivat YUTP:n puitteissa lujittaakseen yhteistyötään ja edistääkseen toisiaan lähentyvää toimintaa tavanomaisten aseiden viennin alalla.

8. Kukin jäsenvaltio toimittaa puolustustarvikevientiansäntöjen soveltamista koskevan vuosikertomuksen luottamuksellisena muille jäsenvaltioille. Näitä kertomuksia käsitellään YUTP:n puitteissa vuosittain pidettävässä kokouksessa. Kokouksessa arvioidaan myös käytännesääntöjen toimivuutta, yksilöidään kohdat, joihin on tehtävä parannuksia, ja annetaan neuvostolle konsolidoitu kertomus, joka perustuu jäsenvaltioiden laatimiin osuuksiin.

9. Jäsenvaltiot arvioivat tarvittaessa yhdessä YUTP:n puitteissa jäsenvaltioiden puolustustarvikkeiden viennin mahdollisten tai nykyisten vastaanottajamaiden tilannetta käytännesääntöjen periaatteiden ja perusteiden kannalta.

10. Tunnustetaan, että jäsenvaltiot voivat ottaa huomioon myös aiottujen vientien vaikutuksen taloudellisiin, yhteiskunnallisiin, kaupallisiin ja teollisiin etuihinsa, mutta että nämä tekijät eivät vaikuta edellä mainittujen perusteiden soveltamiseen.

11. Jäsenvaltiot pyrkivät kaikin tavoin kannustamaan muita puolustustarvikkeita vieviä valtioita liittymään näiden käytännesääntöjen periaatteisiin.

12. Nämä käytännesäännöt ja toimintaohjeet korvaavat vuosien 1991 ja 1992 yhteisten perusteiden aiemman kehittämisen.

¹ EYVL L 367, 31.12.1994, s. 8, päätös sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna päätöksellä 98/232/YUTP (EYVL L 92, 25.3.1998, s.1)

Ilmoitettavat yksityiskohtaiset tiedot

..... (jäsenvaltion nimi) ilmoittaa kumppaneilleen evänneensä Euroopan unionin käytäntöjen mukaisesti seuraavat luvat:

Määrämaa:

Lyhyt kuvaus tavaroista, niiden määrä ja tarvittaessa tekninen kuvaus:

Aiottu vastaanottaja:

Aiottu loppukäyttäjä (jos eri kuin edellä):

Peruste luvan epäämiseen:

Epäämispäivä:

Suuntaviivojen liite 2.2.2.

TAVANOMAISEN ASEISTUKSEN MAASTASIIRTOJA OHJAAVAT ETYJ:N PERIAATTEET:

Hyväksytty ETYKin turvallisuusyhteistyön foorumissa Wienissä 25.11.1993

1. Osanottajavaltiot vahvistavat uudelleen sitoumuksensa toimia turvallisuuden alueella YK:n peruskirjan, ETYKin Helsingin päätösasiakirjan ja Pariisin peruskirjan sekä muiden asianomaisten ETYKin asiakirjojen mukaisesti.

2. Osanottajavaltiot palauttavat mieleen Prahassa 30.1.1992 saavuttamansa yhteisymmärryksen, että aseiden ja kaluston maastasiirtojen tehokas kansallinen valvonta on tulossa yhä tärkeämmäksi, sekä päätöksensä sisällyttää kysymys vastuullisen lähestymistavan luomisesta aseistuksen maastasiirtoihin ensisijaisiin neuvotteluasioihin ETYKin Helsingin seurantakokouksen jälkeisen asevalvontaprosessin työohjelmassa.

I

3. Osanottajavaltiot vahvistavat uudelleen:

a) sitoumuksensa YK:n peruskirjan mukaisesti edistää kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden luomista inhimillisten ja taloudellisten voimavarojen vähimmällä ohjautumisella aseistautumiseen sekä näkemyksensä, että maailman sotilasmenojen vähentämisellä voisi olla merkittävä myönteinen vaikutus kaikkien kansojen sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen;

b) tarpeen varmistaa, että siirrettävää aseistusta ei käytetä YK:n peruskirjan tarkoitusten ja periaatteiden vastaisesti;

c) sitoutumisensa noudattaa läpinäkyvyyden ja pidättyvyyden periaatteita tavanomaisten aseiden ja niihin liittyvän teknologian maastasiirroissa sekä halukkuutensa edistää näitä periaatteita ETYKin turvallisuusfoorumissa käytävässä vuoropuhelussa;

d) vahvan käsityksensä, että liialliset ja vakautta horjuttavat aseistuksen kasautumat synnyttävät uhan kansalliselle, alueelliselle ja kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle;

e) tarpeen luoda tehokkaita kansallisia mekanismeja tavanomaisten aseiden ja niihin

liittyvän teknologian maastasiirtojen valvontaan sekä toimeenpanna siirrot näiden mekanismien puitteissa;

f) tukensa ja sitoutumisensa antaa tilastotietoa ja informaatiota siten kuin tavanomaisen aseistuksen rekisteriä koskeva YK-päätöslauselma edellyttää, jotta varmistettaisiin päätöslauselman tehokas täytäntöönpano.

II

4. Edistääkseen osanottajavaltioiden pyrkimystä uuteen yhteistyövaraiseen ja yhteiseen lähestymistapaan turvallisuuteen jokainen osanottajavaltio edistää sekä tehokkaan kansallisen valvontamekanismin kautta noudattaa asianmukaista pidättyvyyttä tavanomaisten aseiden ja niihin liittyvän teknologian maastasiirroissa. Antaakseen tälle vaikutusta:

a) jokainen osanottajavaltio ottaa huomioon maastasiirtoja harkitessaan:

i) ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen vastaanottajamaassa;

ii) vastaanottajamaassa ja sen ympäristössä vallitsevan sisäisen ja alueellisen tilanteen olemassaolevien jännitystilojen ja aseellisten konfliktien valossa;

iii) vastaanottajamaan näytön kansainvälisten sitoumusten noudattamisesta, erityisesti koskien pidättymistä väkivallan käytöstä sekä joukkotuhoaseiden leviämisen estämisen alueella tai muilla asevalvonnan ja aseiden riisunnan alueilla;

iv) siirrettävän aseistuksen luonteen ja kustannukset suhteessa vastaanottajamaan olosuhteisiin, mukaan luettuna vastaanottajamaan legitiimit turvallisuus- ja puolustustarpeet sekä tavoitteen inhimillisten ja taloudellisten voimavarojen vähimmästä ohjautumisesta aseistautumiseen;

v) vastaanottajamaan tarpeet sen suhteen, että se pystyy toteuttamaan oikeuttaan kansalliseen tai kollektiiviseen itsepuolustukseen YK:n peruskirjan 51 artiklan mukaisesti;

vi) vaikuttavatko siirrot vastaanottajamaan asianmukaiseen ja kohtuulliseen reaktioon suhteessa siihen kohdistuviin sotilaallisiin ja turvallisuusuhkiin;

vii) vastaanottajamaan legitiimit kotimaiset turvallisuustarpeet;

viii) vastaanottajamaan tarpeet sen suhteen, että se pystyy osallistumaan rauhanturvaamiseen ja muihin toimiin YK:n tai ETYKin päätösten mukaisesti.

b) Jokainen osanottajavaltio välttää siirtoja, jotka/joita todennäköisesti:

i) käytettäisiin ihmisoikeuksien ja perusvapauksien loukkaamiseen tai tukahduttamiseen;

ii) uhkaisivat muiden valtioiden tai sellaisten alueiden kansallista turvallisuutta, joiden ulkosuhteet ovat toisen valtion kansainvälisesti tunnustetulla vastuulla;

iii) olisivat ristiriidassa osanottajavaltioiden kansainvälisten sitoumusten kanssa, erityisesti suhteessa YK:n turvallisuusneuvoston hyväksymiin pakotteisiin tai ETYKin neuvoston tekemiin päätöksiin, taikka joukkotuhoojaseiden leviämisen estämistä koskevien sopimusten tai muiden asevalvonta- ja aseidenriisuntasopimusten kanssa;

iv) pitkittäisivät tai kärjistäisivät olemassaolevaa aseellista konfliktia, ottaen huomioon legitiimit tarpeet itsepuolustukseen;

v) vaarantaisivat rauhaa, toisivat vakautta horjuttavaa sotilaallista toimintakykyä alueelle taikka muutoin edistäisivät alueellista epävakautta;

vi) ohjautuisivat vastaanottajamaassa tai jälleenvietäisiin sieltä tarkoituksiin, jotka ovat vastoin tämän asiakirjan tavoitteita;

vii) käytettäisiin sortotarkoitukseen;

viii) tukisivat tai rohkaisivat terrorismia;

ix) käytettäisiin muulla tavoin kuin vastaanottajamaan legitiimeihin puolustus- ja turvallisuustarpeisiin.

III

5. Lisäksi jokainen osanottajavaltio

a) heijastaa tarpeen mukaan II luvun periaatteita niissä kansallisissa asiakirjoissaan, jotka ohjaavat tavanomaisen aseistuksen ja siihen liittyvän teknologian maastasiirtoja;

b) harkitsee keskinäistä apua tehokkaiden kansallisten mekanismien perustamiseksi tavanomaisen aseistuksen ja siihen liittyvän teknologian maastasiirtojen valvontaa varten;

c) vaihtaa tietoa ETYKin turvallisuusfoorumissa tapahtuvan turvallisuusyhteistyön yhteydessä kansallisesta lainsäädännöstään ja käytännöistään tavanomaisen aseistuksen ja siihen liittyvän teknologian maastasiirtojen alla sekä mekanismeista siirtojen valvomiseksi.

ETYJIN PERIAATTEISIIN LIITTYVÄ PUHEENJOHTAJAN LAUSUNTO

Puheenjohtajan käsitys on, että lause "... tai sellaisten alueiden kansallista turvallisuutta, joiden ulkosuhteet ovat toisen valtion kansainvälisesti tunnustetulla vastuulla" tavanomaisen aseistuksen maastasiirtoja ohjaavien ETYKin periaatteiden 4 b kohdan ii alakohdassa sisällytettiin Euroopan unionin jäsenten erityisestä pyynnöstä, jotta tekstin

sanonta vastaisi EU:n jäsenten yhteisiä asevientikriteerejä, jotka on hyväksytty Eurooppa-neuvostossa Luxemburgissa kesäkuussa 1991 ja Lissabonissa kesäkuussa 1992.

Lauseen tarkoituksena on kattaa ne alueet, joiden osalta Euroopan unionin eräillä jäsenillä on ulkosuhteita koskevia vastuita.

Suuntaviivojen liite 2.2.3.

Muilla valtioiden välisillä neuvottelufoorumeilla monenvälisesti hyväksytyt vastaavat periaatteet:

Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouk-

sen päätöslauselmaan 46/36 H; 6.12.1991 perustuvat kansainvälisten aseierrojen suuntaviivat (YKn aseidenriisuntakomissio (DC) 3.5.1996)

Suuntaviivojen liite 2.2.4.

Niiden monenvälisen vientivalvontajärjestelyjen hyväksymät suuntaviivat, joissa Suomi on osapuolena ja jotka koskettavat puolustustarvikevientä:

Tavanomaisten aseiden ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvontajärjestely (Wassenaar Arrangement); Ensivaiheen toimintaperiaatteet hyväksytyt WA:n täysistunnossa 11.—12.7.1996 (WA July 96 Chair 1).

Suuntaviivojen liite 3.3.1.

Luettelo maista, joihin suuntautuvaan puolustustarvikevientiin ei liity maakohtaista ulko- ja turvallisuuspoliittista harkintaa:

- Euroopan unionin (EU) ja Euroopan talousalueen (ETA) jäsenvaltiot sekä Sveitsi,
- Euroopan ulkopuoliset OECD:n jäsenvaltiot: Australia, Japani, Kanada, Uusi-Seelanti, Yhdysvallat,
- itäisen Keski-Euroopan maat: Unkari, Puola, Tsekinmaa, Slovakia.

Luettelo perustuu ao. valtioiden jäsenyyksiin monenvälisissä vientivalvontajärjestelyissä, mikä edellyttää asianmukaista kansallista vientivalvontajärjestelmää.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1998

Yllä mainittujen maiden osalta ei siten ole tarpeen tehdä ennakkotiedusteluja.

Lupahakemuskohtainen harkinta hakemuksesta ilmenevien tietojen osalta koskee luonnollisesti myös yllä mainittuja maita.

Tämä päätös tulee voimaan heti.

Tällä päätöksellä kumotaan 31 päivänä maaliskuuta 1995 annettu ulkoasiainministeriön päätös puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevien yleisten suuntaviivojen liitteistä niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ulkoasiainministeri *Tarja Halonen*

Yksikön päällikkö Kari Kahiluoto

SDK/SÄHKÖINEN PAINOS

N:o 1002, 2 arkkia

PÄÄTOIMITTAJA JARI LINHALA
OY EDITA AB, HELSINKI 1998